

FUNDACJA
GWIAZDA
NADZIEI

PODSTĘPNE WZW

KONSPEKT DLA SZKÓŁ

Konsultacja medyczna: dr Barbara Baka-Ćwierz
oraz dr hab. med. Jerzy Jaroszewicz

WZW

co to jest?

Wirusowe Zapalenie Wątroby (WZW)
to **bardzo groźna** i jedna z najczęstszych
chorób zakaźnych na świecie.

Ma zasięg globalny. Wywołana jest zakażeniem wirusowym – czynnikami sprawczymi są wirusy HAV, HBV, HCV. Wirus HAV wywołuje zapalenie wątroby tylko w formie ostrej (WZW typu A), HBV i HCV zarówno postaci ostrej jak i przewlekłej (WZW typu B, WZW typu C).

Wirusy zapalenia wątroby typu B i C mają wiele cech wspólnych - przewlekła forma zakażenia każdym z nich może prowadzić do rozwoju ciężkich chorób wątroby, w tym jej marskości oraz nowotworu, a te w konsekwencji mogą spowodować nawet śmierć chorego.

Ważne informacje

-
 Wirusowe zapalenie wątroby **typu A** nazywane jest „chorobą brudnych rąk”
-
 Wirus przenosi się **drogą pokarmową** lub poprzez **kontakty seksualne** (zwłaszcza homoseksualne) z zakażoną osobą.
-
 Skuteczną formą profilaktyki jest utrzymywanie wysokiego standardu higieny oraz szczepienia ochronne.
-
 Wirus zapalenia wątroby **typu B** przenosi się przez **krwęż oraz płyny ustrojowe**.
-
 Nazywany „**cichą chorobą**”, gdyż może nie dawać żadnych objawów.
-
 Zakażeniu ulec może każdy, kto nie został skutecznie **zaszczepiony**.
-
 Wirus zapalenia wątroby **typu C** przenosi się drogą **krwiopochodną**.
-
 Choroba rozwija się **podstępnie**, nie dając charakterystycznych objawów. Nie leczona ujawnia się zwykle po wielu latach, w okresie **marskości wątroby**.

WZW PODSTĘPNE WZW

Parę słów o **wątrobie**

PODSZKAPNE
WZW

i Wątroba jest największym organem człowieka - waży ok. 1,5 kg. To ona jest odpowiedzialna za kontrolowanie około 500 procesów chemicznych i więcej niż 5 000 funkcji życiowych.

Niektóre funkcje wątroby:

- 1** Produkcja żółci niezbędnej w procesach trawienia i wchłaniania.
- 2** Regulacja gospodarki węglowodanowej.
- 3** Udział w procesach syntezy (enzymów, hormonów, białek, w tym czynników krzepnięcia itd.).
- 4** Udział w procesach biotransformacji - degradacji i detoksykacji wielu związków (np. alkoholu),
- 5** Udział w zamianie cukrów i białek na tłuszcze oraz spalaniu kwasów tłuszczowych.
- 6** Regulacja produkcji cholesterolu, który jest m. in. składnikiem ścian komórkowych oraz określonych hormonów.
- 7** Magazynowanie różnych składników takich jak glikogen, tłuszcze, węglowodany, białka, witaminy (A, D, B9, B12) a także żelazo.

WZW typu A, B i C w liczbach

-
 Rocznie notuje się na świecie od **1,2** do **1,4 mln** przypadków WZW A, ale przypuszcza się, że choroba występuje **3-10** razy częściej.
-
 Cechy przebytego zakażenia HBV stwierdza się u ponad **2 mld** ludzi na całym świecie.
-
 Około **300 milionów** osób choruje na przewlekłe WZW typu B.
-
 W Polsce wirusem HBV zakażonych jest ok. **600 tys.** osób.

-
 HCV to problem dotyczący około **2-3%** populacji świata.

Według szacunkowych danych Światowej

-
 Organizacji Zdrowia (WHO) liczba zakażonych na świecie oceniana jest na ponad **70 milionów**.

-
 W Polsce wirusem HCV zakażonych jest około **150 tys.** osób, z czego dotąd zdiagnozowano około 20%.

Drogi zakażenia HAV

Jedynym rezerwuarem zakażeń wirusem HAV jest człowiek.

Wirus przenoszony jest najczęściej drogą pokarmową, ale możliwe jest również zakażenie podczas kontaktu seksualnego (zwłaszcza homoseksualnego).

Do zakażenia może dojść przez:

spożycie skażonego pożywienia (np. nie umytych owoców, surowych ostryg, owoców morza) i skażonej wody (np. kostki lodu z wody nieznanego pochodzenia, woda z kranu).

Drogi zakażenia **HAV**

PODSZKAPNE
WZW

Narażeni na zakażenie wirusem typu A są także:

- Podróżujący do krajów o wysokiej zapadalności na WZW A
- Dzieci przedszkolne i szkolne
- Osoby z przewlekłymi chorobami wątroby zwłaszcza WZW B i C
- Osoby pracujące przy produkcji i dystrybucji żywności
- Personel medyczny
- Osoby skoszarowane – wojsko, policja

Ważnym jest, że wydalanie wirusa z organizmu osoby zakażonej, znacznie poprzedza wystąpienie pierwszych objawów choroby, co utrudnia ograniczanie zachorowań w danej populacji (np. zakłady pracy, szkoły, przedszkola itp.)

Drogi zakażenia **HBV**

W sytuacji naruszenia ciągłości skóry skażonym HBV narzędziem medycznym lub przedmiotem niemedyceznym - niewyjałowione igły, strzykawki, jak również instrumenty używane w kosmetyce, gabinetach tatuażu, itp.

W rezultacie używania należących do osoby zakażonej przedmiotów codziennego użytku, potencjalnie mogących naruszyć ciągłość skóry - szczoteczki do zębów, maszynki do golenia, czązek itp..

W trakcie niezabezpieczonych kontaktów seksualnych z zakażonym partnerem. Jedyną skuteczną metodą zmniejszenia ryzyka zakażenia w kontaktach seksualnych jest używanie prezerwatyw.

Z zakażonej matki na dziecko w czasie ciąży, w trakcie porodu i w okresie karmienia.

HBV nie ma w kale, moczu, łzach, ślinie i pocie, jednak do zakażenia może dojść nawet w przypadku obecności HBV w materiale niewidocznym dla ludzkiego oka (np. niewidoczna ilość krwi)

Drogi zakażenia HCV

HCV nie przenosi się poprzez kichanie i kaszel, trzymanie się za rękę, całowanie, używanie tej samej toalety, wanny, prysznic, spożywanie żywności przygotowanej przez osobę zakażoną, przytulanie się, zabawę z dziećmi czy sport.

Do zakażenia może dojść **podczas każdego uszkodzenia skóry**, najczęściej w warunkach szpitalnych (w Polsce jest to ok. 80 proc. zakażeń) oraz podczas zabiegów medycznych, takich jak usuwanie znamion, zastrzyki, pobieranie krwi, zabiegi dentystyczne.

Duże ryzyko zakażenia dotyczy grupy **narkomanów** używających wspólnych strzykawek i igieł.

Na zakażenie wirusem HCV narażone są także osoby korzystające z **zabiegów upiększających**, w trakcie których może dojść do kontaktu z krwią, takich jak: manicure, pedicure, wykonywanie tatuażu, kolczykowanie.

Ryzyko zakażenia drogą seksualną oraz z **matki na dziecko** jest niewielkie – nie przekracza kilku procent. Kobieta zakażona HCV może karmić piersią

Ten typ tak ma | Objawy zakażenia **HAV**

- 🟡 Męczliwość, gorączka
- 🟡 Nudności, wymioty, ból brzucha, mięśni i stawów
- 🟡 Brak apetytu
- 🟡 Obserwuje się ściemnienie moczu i rozjaśnienie stolca

Częstym aczkolwiek stosunkowo późnym objawem jest żółtaczka (zażółcenie skóry, białkówek oczu, błon śluzowych)

Ten typ tak ma | Objawy zakażenia **HBV**

PODSTĘPNE
WZW

- 🟡 Bóle kostno-stawowo-mięśniowe
- 🟡 Uczucie zmęczenia
- 🟡 Ból w nadbrzuszu
- 🟡 Gorączka
- 🟡 Dolegliwości ze strony przewodu pokarmowego (utrata apetytu, uczucie pełności żołądka, odbijanie), nudności
- 🟡 Bywa też, że pierwsze objawy zakażenia HBV nie dotyczą wątroby, może to być np. kłębuszkowe zapalenie nerek, zapalenie stawów czy zmiany skórne. Są to tzw. manifestacje pozawątrobowe.

Potwierdzenie zakażenia wymaga wykonania badania przesiewowego.

Ten typ tak ma | Objawy zakażenia HCV

PODSTĘPNE
WZW

- 🟡 Nudności
- 🟡 Bóle stawów, mięśni
- 🟡 Nieuzasadnione poczucie zmęczenia
- 🟡 Dolegliwości ze strony przewodu pokarmowego
- 🟡 HCV może też zakażać inne narządy niż wątroba, w związku z tym pierwszymi objawami choroby mogą być schorzenia hematologiczne (chłoniaki), dermatologiczne i reumatologiczne lub dotyczące układu nerwowego (depresja, zaburzenia pamięci itp.)

Zakażenie HCV często ma bezobjawowy przebieg, może powodować ostre i przewlekłe zapalenie wątroby.

Zapobieganie **WZW typu A** | metody nieswoiste:

Podstawowe znaczenie ma utrzymywanie wysokiego standardu higieny.

- ⬡ Dostęp do bezpiecznej wody pitnej
- ⬡ Właściwa gospodarka wodno-ściekowa
- ⬡ Właściwa higiena osobista – zwłaszcza częste mycie rąk mydłem:

- po skorzystaniu z toalety
- po zmianie pieluchy lub uprzątnięciu nieczystości
- przed przygotowywaniem żywności

Zapobieganie **WZW typu A** | metody swoiste:

Dostępna jest skuteczna szczepionka, która zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych zalecana jest:

- osobom wyjeżdżającym do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na WZW typu A
- osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi
- dzieciom w wieku przedszkolnym, szkolnym oraz młodzieży, które nie chorowały na WZW typu A
- Wytworzenie przeciwciał po szczepieniu, występuje u prawie 100% osób zaszczepionych, a odporność po szczepieniu jest wieloletnia.

HBV | Szczepienie

PODSZKAPNE
WZW

Najlepszym zabezpieczeniem przed HBV jest szczepienie.

Osoby, które nie są zaszczepione powinny zrobić to jak najszybciej, a także unikać kontaktu z krwią oraz sytuacji mogących spowodować przeniesienie wirusa.

Pierwsze rekomendacje do powszechnych szczepień pojawiły się w **1991 r.**

W Polsce obowiązkowe szczepienia noworodków wprowadzono w **1996 r.**

HBV | Szczepienie

Obecnie, zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych zatwierdzonym przez Ministerstwo Zdrowia na rok 2019, obowiązuje poniższy **program szczepień** przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B:

W ciągu 24 godzin po urodzeniu	pierwsza dawka szczepienia podstawowego
W 2 miesiącu życia (po ukończeniu 6 tygodnia życia)	druga dawka szczepienia podstawowego
W 7 miesiącu życia	trzecia dawka szczepienia podstawowego

HBV | Szczepienie

SZCZEPIENIA OBOWIĄZKOWE OSÓB NARAŻONYCH W SPOSÓB SZCZEGÓLNY NA ZAKAŻENIE W ZWIĄZKU Z PRZESŁANKAMI KLINICZNYMI LUB EPIDEMIOLOGICZNYMI DOTYCZĄ:

- uczniów szkół medycznych
- osób wykonujących zawód medyczny narażonych na zakażenie
- osób narażonych na zakażenie w wyniku styczności z osobą zakażoną WZW typu B
- osób zakażonych wirusem zapalenia wątroby typu C
- osób w fazie zaawansowanej choroby nerek oraz osób dializowanych

SZCZEPIENIA ZALECANE SĄ:

- osobom, które ze względu na tryb życia lub wykonywane zajęcia są narażone na zakażenia związane z uszkodzeniem ciągłości tkanek lub poprzez kontakt seksualny.
- przewlekle chorym o wysokim ryzyku zakażenia :z chorobami przebiegającymi z niedoborem odporności, w tym leczonych immunosupresyjnie, chorym z cukrzycą i niewydolnością nerek
- chorym przygotowywanym do zabiegów operacyjnych
- dzieciom i młodzieży, nieobjętym dotąd szczepieniami obowiązkowymi;
- osobom dorosłym, zwłaszcza w wieku starszym

Zapobieganie **WZW** typu **C**

**Obecnie nie istnieje
szczepionka przeciwko
wirusowemu zapaleniu
wątroby typu C.
Prace nadal trwają...**

Należy zwracać szczególną uwagę na przestrzeganie w placówkach medycznych i pozamedycznych (gabinetach kosmetycznych, salonach tatuażu) **procedur zapobiegających zakażeniom**, używanie jałowego sprzętu jednorazowego użytku

Szybkie wykrywanie i skuteczne leczenie osób zakażonych zapobiega zakażeniu kolejnych osób i jest również uznawane za formę profilaktyki.

W przypadku grupy osób przyjmujących **narkotyki**, ograniczenie szerzenia się HCV można uzyskać poprzez zmniejszenie częstości przyjmowania narkotyku we wstrzyknięciach, stosowanie jałowego, jednorazowego sprzętu do wstrzyknięć (nie dzielenie się nim) i leczenie osób już zakażonych.

Leczenie przewlekłego **WZW typu A**

PODSTĘPNE
WZW

**Nie ma
swoistego
leczenia przeciw-
wirusowego.
Stosuje się
leczenie
objawowe.**

W przypadkach o cięższym przebiegu lub przy powikłaniach **konieczna jest hospitalizacja.**

W sytuacji kontaktu z zakażonym HAV – u osoby, która wcześniej nie chorowała lub nie była szczepiona możliwe jest zastosowanie **szczepienia** w celu uniknięcia lub zmniejszenia nasilenia choroby (tzw. profilaktyka poekspozycyjna)

▪ **PODSTĘPNE WZW** **PODSTĘPNE WZW** ▪

Leczenie przewlekłego **WZW typu B**

PODSŁUPNE
WZW

Niestety medycyna nie dysponuje jeszcze preparatami, które pozwalają całkowicie wyleczyć przewlekłe WZW typu B.

Są jednak leki, które pozwalają skutecznie kontrolować zakażenie, ograniczając ilość wirusa HBV do poziomu niewykrywalnego w testach krwi i w ten sposób zapobiegając rozwojowi poważnych konsekwencji zakażenia takich jak marskość czy rak wątroby.

Leczenie przewlekłego WZW typu C

PODSZĘPNE
WZW

Wirusowe zapalenie wątroby typu C
można już **skutecznie wyleczyć**.
Szanse na pełne wyleczenie przy
wykorzystaniu najnowszych leków,
sięgają nawet blisko **100%**.

PODSZĘPNE WZW

Program edukacyjny „Podstępne WZW” realizowany jest przez Fundację Gwiazda Nadziei w partnerstwie z Wojewódzkimi i Powiatowymi Stacjami Sanitarno-Epidemiologicznymi pod honorowym patronatem Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Polskiego Towarzystwa Hepatologicznego

FUNDACJA
GWIAZDA
NADZIEI

Główny Inspektor
Sanitarny

PODSTĘPNE
WZW

Program edukacyjny „Podstępne WZW” współfinansowany jest ze środków pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych przekazywanych Fundacji „Gwiazda Nadziei”

Partner wspierający

